

Consiliul pentru Prevenirea Torturii
(CpPT)

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT
privind vizita de monitorizare
efectuată la Izolatorul de detenție provizorie a
Inspectoratului de Poliție Bender,
în data de 25 octombrie 2018

Raportul a fost elaborat de către

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- **Ceslav PANICO,**
- **Svetlana DOLTU,**
- **Oxana GUMENNAIA,**
- **Mihail GORINCIOI,**
- **Dumitru RUSSU**

Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul CpPT este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (UN OP CAT).

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare neanunțate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARII

La data de 25 octombrie 2018, între orele 09.10 – 10.45, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare CpPT) au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de detenție provizorie (IDP) al Inspectoratului de Poliție Bender.

Vizita a fost realizată în următoarea componență:

1. Ceslav Panico – membrul CpPT,
2. Svetlana Doltu – membra CpPT,
3. Oxana Gumennaia – membra CpPT.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Inspectoratul de Poliție Bender privind respectarea drepturilor persoanelor deținute în IDP în vederea prevenirii torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

Izolatorul de detenție provizorie (IDP) al Inspectoratului de Poliție Bender este situat în clădirea ce are curtea comună cu Procuratura Bender. De asemenea, pe acest teritoriu sunt amplasate și încăperi ale misiunii internaționale de pacificare (trupele de pacificatori ruși) cu automobile blindate militare, precum și încăperi în care activează reprezentanți ai miliției din regiunea stângă a Nistrului (de facto Transnistria).

IDP Bender este constituit din 9 celule, care sunt împărțite pentru utilizare *de facto* câte 4 între IP Bender și miliția din regiunea stângă a Nistrului. O celulă pentru deținerea minorilor și femeilor este de destinație comună. De asemenea, baia și WC sunt de uz comun. IDP Bender mai dispune de o curte de plimbare comună.

În cadrul efectivului IDP Bender activează 8 angajați (1 ofițer și 7 subofițeri), 3 implicați în serviciul IDP, 3 în serviciul de escortare al IP Bender, 1 în serviciul de gardă și logistica al IP Bender. Este de menționat că în incinta IDP Bender permanent sunt de gardă 2 persoane (1 angajat al IP Bender, și 1 din partea miliției Bender).

La momentul vizitei CpPT în cadrul IDP Bender nu erau deținute persoane. Pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 au fost deținute în IDP Bender 2 persoane și în 2017 alte 2 persoane pe o perioadă scurtă de timp (1-2 zile).

În cadrul vizitei CpPT a purtat discuții cu Serviciului Escortă IDP Bender și alți angajați ai IDP Bender. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către CpPT. La fel, s-au solicitat informații generale despre instituție și probleme majore cu care se confruntă instituția și persoanele reținute/arestate. Informația solicitată de membrii CpPT privind activitatea IP Bender a fost remisă membrilor CpPT pe parcursul vizitei.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnesc reprezentanții Inspectoratului de Poliție Bender, expuse de către reprezentanții Inspectoratului:

- Starea deplorabilă a Izolatorului de Detenție Provizorie din carul IP Bender;
- Lipsa unității de transport specială pentru escortarea reținuților/parveniților către și de la IP Bender (automobile cu coloristică specială nu sunt admise în or. Bender);

- Existența unor riscuri, atât pentru angajații IDP/IP Bender, cât și pentru deținuți în timpul transportării pe teritoriul regiunii Bender a persoanelor către/de la IP Bender;
- Funcția vacantă de medic/felcer în cadrul IDP Bender (din 2015);
- Lipsa tehnicii de calcul/echipamentului IT pentru o bună funcționare a Serviciului Escortă/ IDP Bender;
- Asigurarea medicală a personalului IP Bender și familiilor lor este problematică, mai ales în caz de necesitate urgentă;
- Imposibilitatea de escortare a reținuților către Penitenciarul nr.12 Bender din cauza posibilelor intervenții a de facto autorităților transnistrene;
- Inițierea reparației în IP Anenii Noi crează impedimente în escortarea reținuților din IP Bender în caz de escortare spre Penitenciarul nr.13 – Chișinău după ora 17.00;
- Imposibilitatea încheierii contractelor pentru organizarea alimentării reținuților.

CpPT a avut acces neîngrădit la registrele existente, oficiile și încăperile solicitate a fi vizitate. În special, au fost vizitate/examinate:

a. Izolatorul de detenție provizorie:

- 4 celule funcționale aflate în gestiunea IDP IP Bender,
- 1 celulă comună a IDP Bender și de facto miliției Bender,
- Camera de întrevederi/vizite/audieri (camera de anchetă)/cabinet medical,
- Curtea de plimbări,
- Baia și WC comun,
- Depozitele.

b. Unitatea de transport folosită pentru escortarea persoanelor.

1. Angajații IP Bender, în ultimii ani, au făcut **multiple note informative către IGP MAI** privind problemele existente ce țin de IDP Bender și Serviciu de Escortarea din cadrul IP Bender. Cu toate acestea, **nu au fost întreprinse măsuri suficiente din partea IDP Bender pentru a înlătura problemele/neaajunsurile din cadrul IDP Bender.**
2. Din discuțiile purtate cu reprezentanții IP Bender, CpPT **nu a putut identifica prezența constantă/frecventă a controalelor interne/inspecțiilor interne din cadrul IGP MAI** privind monitorizarea tratamentului persoanelor reținute/deținute, aplicării procedurilor de operare și starea condițiilor de detenție în cadrul Izolatorului de detenție preventivă din cadrul IP Bender.

De asemenea, este de menționat că, **vizita CpPT din 25 octombrie 2018 este unica vizită desfășurată de vreo instituție independentă din afara IGP MAI din ultimii 3,4 ani.** Iar un alt raport cu recomandări spre executare, întocmit în baza vizitelor precedente, nu a fost posibil de identificat. Este de menționat și faptul că materiale informative privind drepturile deținuților nu există în IDP Bender, iar ultimele broșuri/informații identificate sunt ale Misiunii OSCE în Moldova și Institutul de Reforme Penale (IRP) din ani 2004-2006.

3. **Registrele de evidență a persoanelor în IDP IP Bender sunt nestandardizate, îndeplinite nesatisfăcător** (neclarități, multe erori, spații libere, etc), **ori chiar nu există** (cum ar fi de exemplu Registrul de aplicarea a forței fizice și a mijloacelor speciale, Registrul de

documentare a leziunilor corporale). Conform datelor incluse în Registrul de evidență, în IDP au fost plasate persoane în 2010 – 28 înregistrări, 2011 – 39 înregistrări, 2012 – 19 înregistrări, 2013 – 22 înregistrări, 2014 – 3 înregistrări, 2015 – 8 înregistrări, 2016 – 9 înregistrări, 2017 – 2 persoane, 2018 – 2 persoane.

- CpPT nu a putut identifica vreo procedură clară (în special scrisă) de colaborare/interacțiune între reprezentanții IDP/IP Bender și miliția Bender privind persoanele deținute/reținute în cadrul IDP Bender, precum și funcționalitatea IDP Bender.*** Chiar dacă nu au fost identificate careva altercații între poliția IP Bender și miliția Bender în ultimii ani, totuși, au existat situații când colaboratorilor IP Bender nu li s-a permis de către colaboratorul miliției să intre în IDP Bender în momentul când în IDP Bender nu era niciun reprezentant al IDP Bender. Astfel de situații au fost soluționate doar prin implicarea reprezentanților Comisiei Unificate de Control.

III. GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR RELE TRATAMENTE

- Accesul la avocat.*** CpPT consideră accesul la un avocat drept o garanție fundamentală inclusiv împotriva torturii și altor rele tratamente. În acest sens va fi subliniat rolul fiecărui avocat întru asigurarea respectării drepturilor persoanelor reținute atât prin oferirea unei asistențe calificate, cât și prin rolul activ de a contesta/denunța orice alegații de tortură, rele tratamente, degradante sau inumane. CpPT nu este sigur de faptul că atunci când avocații primesc careva informații sau identifică urme de violență pe corpul persoanelor reținute sesizează imediat procuratura raională.

Din declarațiile reprezentanților IP Bender întrevederile/audierile au loc într-un cabinet separat din interiorul IP Bender, destinat acestor activități procesuale și întrevederilor. Biroul nu este asigurat cu echipamentele necesare unei audieri calitative (calculator, imprimantă, acces la internet etc).

În baza analizei de către membrii CpPT a registrelor IDP/IP Bender nu a putut fi identificat dacă persoanele reținute/deținute au beneficiat de serviciile unui avocat.

Toate persoanele deținute/reținute de către reprezentanții IP Bender în majoritatea cazurilor sunt escortate imediat la IDP Anenii Noi, și doar cu mici excepții se plasează în IDP Bender (pentru cel mai scurt timp, maximum pentru o noapte). (Vezi raportul CpPT privind vizita desfășurată la IDP IP Anenii Noi din 17 aprilie 2018^{1,2})

- Examinarea medicală.*** În instituție funcția de felcer este vacantă din anul 2015, respectiv nu se realizează garanția fundamentală de examinare medicală la fiecare intrare și ieșire din IDP. Cabinetul medical nu este funcțional, fiind utilizat în calitate de cabinet pentru supraveghetor. Astfel, nu se respectă ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție raional, care prevede componența punctului medical constituit din cabinetul pentru examinare (12m²), cabinetul de proceduri (12m²) și WC (4m²), precum și dotarea lor cu echipamente și consumabile.

¹ http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/ip_anenii_noi_17.04.2018.pdf

² <http://ombudsman.md/sites/default/files/2017-09-13-0009.pdf>

Mai mult ca atât, documentația medicală care conține date cu caracter personal privind sănătatea reținuților din 2010 – 2015, se află în loc accesibil personalului ne-medical (în dulap deschis), ne fiind transmis pentru arhivare conducerii IP Bender după concedierea felcerului.

În contextul asigurării examenului medical, din spusele angajaților, reținuții sunt escortați pentru consultația medicului la Centrul de sănătate Varnița, fiind prezentat membrilor Consiliului și copia extrasului medical de tip formular 027-e completat pentru ultimul reținut (eliberat pe 24.10.2018). Respectiv, s-a constatat că nu se completează Fișa de examinare medicală la momentul reținerii persoanei plasate în detenție și la eliberare, în corespundere cu ordinul MAI nr. 384 din 26 octombrie 2006 cu privire la examinarea medicală a persoanei reținute și aflate în IDP al CPR. Examinarea medicală poartă un caracter formal, nefiind atins scopul de asigurare a garanției fundamentale și prevenire a relelor tratamente, dar și de documentare a leziunilor corporale și pretinselor acte de tortură.

Respectiv, în IDP Bender nu se realizează Recomandarea CPT (2012) “**orice persoană plasată în izolator obligator trebuie să fie examinată de către personalul medical, în momentul aditerii acestuia și la momentul eliberării**”³.

În caz de constatare a leziunilor corporale, ultimele nu se consemnează în Registrul separat și nu sunt întreprinse acțiuni ulterioare, fiind nerealizate prevederile Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobat prin ordinul nr. 77 din 31.12.2013⁴.

7. **Informarea rudelor/prietenilor.** CpPT nu îi este clar care este mecanismul/procedura de oferire reținuților a posibilității de a informa (suna) privind reținerea și locul plasării acestora. De asemenea, nu există un Registrul de evidență și contrasemnare de către persoană a faptului informării sau refuzul persoanelor reținute de a se folosi de acest drept.
8. Din declarațiile reprezentanților inspectoratului persoanele deținute pot oricând adresa/depune plângeri la șeful inspectoratului sau prin intermediul șeful inspectoratului către procuror/ familie persoane apropiate. Cu toate acestea **CpPT nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor.**

IV. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Izolatorul de detenție a IP Bender este într-o stare deplorabilă și în opinia CpPT nu pot fi deținute persoane nici pentru cea mai scurtă perioadă. CpPT consideră că condițiile IDP a IP Bender ar putea fi considerate inumane și degradante.

Nu a putut fi identificat de către CpPT data când a avut loc ultima reparație capitală/cosmetică a IDP Bender.

³ <https://rm.coe.int/16806975cc>

⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>

9. *Celulele*

Comparativ cu constatările misiunii CPT (2011)⁵, situația s-a înrăutățit.

În urma monitorizării condițiilor de detenție din cele 4 celule aflate în gestiunea IDP Bender, s-a constatat că funcțională este o singură celulă. Altele 3 celule sunt cu activitate sistată, dar una din ele nu este sigilată. Celula pentru deținerea minorilor și femeilor (de uz comun cu de facto miliția) este în stare materială inacceptabilă pentru plasarea persoanelor.

Membrii Consiliului au observat următoarele:

- Standardul de suprafață (7 m² având cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m între pardoseală și plafon, fără a cuprinde blocul sanitar pentru o persoană) nu este respectat, inclusiv raportat la numărul paturilor pentru dormit;
- Aerisirea naturală a spațiilor (celulelor) și aerisirea artificială funcționează nesatisfăcător, practic nu există;
- Celulele sunt iluminate insuficient astfel încât persoanele care se află în detenție nu au posibilitatea să citească, acest fapt se datorează dimensiunilor foarte mici ale geamurilor. Lumina artificială la fel nu este suficientă, deoarece unicul bec, situat deasupra ușii, este acoperit de o plasă care nu asigură intensitatea necesară nici pe timp de zi și nici pe timp de noapte;
- Paturile, saltele și lenjeria sunt într-o stare nesatisfăcătoare;
- Celula funcțională are conectare la apă menajeră, dar robinetul se conectează doar din coridor de către personalul IDP la solicitarea persoanei reținute. Respectiv, există dependență de personal în accesul la apă potabilă;
- Celulele nu dispun de veceu. Veceul este amplasat în afara celulelor și nu asigură condiții decente și intimitate, persistă un miros specific de urină din cauza stării neigienice și necesită reparație capitală. De același veceu se folosește întregul IDP Bender;
- Celulele sunt asigurate cu încălzire centralizată pe timp de iarnă.

10. *Baia*. Izolatorul nu este asigurat cu baie.

11. *Alimentația reținuților*. În privința alimentației persoanelor plasate în Izolator, administrația izolatorului a afirmat existența unei înțelegeri verbale cu o cantină care asigură persoanelor reținute hrana de 3 ori pe zi, și că zilnic pentru întregul efectiv al IP Bender. Încheierea oficială a contractului de prestări servicii este imposibilă din cauza represaliilor de facto autorităților asupra celor care acceptă colaborarea cu poliția.

12. *Curtea de plimbare*. Spațiul pentru plimbarea deținuților este nesatisfăcător și nesecurizat, inclusiv nu are acoperiș în caz de plimbări pe timp de ploaie sau zăpadă. Din spusele angajaților, reținuții au dreptul pentru o oră de plimbare în fiecare zi. Registrul plimbărilor nu este disponibil.

⁵ În ceea ce privește condițiile materiale de detenție, celulele poliției moldovenești din IDP din Bender, măsurau între 12 și 15 m, erau în stare bună de întreținere, erau echipate cu platforme sau paturi și erau relativ luminoase, cu excepția câtorva celule care nu aveau acces la lumina naturală... Report Moldova July 2010

13. Asistența medicală.

Din spusele angajaților, persoanele reținute se pot adresa după asistență medicală prin intermediul personalului de supraveghere care ulterior prin intermediul conducerii IP Bender asigură consultația medicului în cadrul centrului de sănătate Varnița. Solicitățile de ajutor medical nu sunt înregistrate prin intermediul registrelor speciale, fapt ce nu permite posibilitatea de analiză și evaluarea executării lor.

Registru de evidență a leziunilor traumatiche, persoanelor aflate la greva foamei nu sunt disponibile.

În discuții cu personalul din IDP s-a constatat că aceștia nu cunosc despre regulile sigure de percheziții, noțiunea de set individual de percheziție și procedurile necesare de urmat în caz de lezare accidentală în scopul prevenirii infectării cu HIV și alte maladii cu transmitere prin sînge. Cu atât mai mult, că acest lucru este prevăzut și în Instrucțiunea metodică cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015⁶.

14. Transportarea persoanelor

Mijlocul de transport destinat escortării deținuților nu este dotat pentru transportarea persoanelor deținute/arestate într-un mod sigur și securizat. Transportul nu corespunde standardelor minime de transportare și nu corespunde cerințelor CPT privind transportarea deținuților⁷ din prisma obligativității statului de asigurare a siguranței și securității personalului și reținuților, condițiilor materiale și riscurilor pentru sănătate.

CpPT este extrem de îngrijorat de procedurile și practicile vicioase și nesecurizate, prin care sunt aduse persoanele reținute și deținute de către IP Bender (în special a persoanelor ce sunt escortate de la IDP/IP Bender către alte instituții). Practici/proceduri care nu corespund unui minim de standarde privind respectarea drepturilor omului, inclusiv securitatea colaboratorilor IP Bender implicații în escortarea persoanelor. Există precedente de condamnare CEDO pentru nerespectarea condițiilor de transportare a deținuților (Decizia Curții Europene, SM împotriva Rusiei din 10 iulie 2014, plângerea nr. 8589/08)⁸, iar fiecare deținut escortat în/din IP Bender poate fi considerat cu potențial de încălcare a art. 3 al Convenției privind condițiile de transportare.

15. Personalul IP Bender

În opinia membrilor Consiliului, condițiile de muncă a personalului IP Bender sunt dificile și lipsesc garanții/proceduri definite privind respectarea drepturilor fundamentale. Astfel, în caz de necesitate urgentă de acordare a asistenței medicale personalul și membrii familiilor lor sunt nevoiți să achite din cont propriu serviciile prestate de instituțiile medicale din or. Bender. În caz de îmbolnăvire, adresarea prin Centrul de sănătate Varnița sau serviciul medical MAI nu oferă garanții fundamentale de respectare a dreptului la sănătate.

⁶ <http://www.leahn.org/wp-content/uploads/2014/05/Manual-on-police-and-HIV.pdf>

⁷ <https://rm.coe.int/16808b631d>

⁸ Decizia Curții Europene, SM împotriva Rusiei din 10 iulie 2014, plângerea nr. 8589/08

Natura muncii pe care o desfășoară personalului IP Bender crește riscul experimentării stresului încă de la începutul carierei. Nu doar cunoașterea cauzelor stresului profesional care afectează o proporție considerabilă dintre polițiști este importantă, ci și cea a efectelor negative pe care această condiție psihologică le produce. Activitatea în condiții de stres continuu, precum și suprasarcini impuse în exercitarea atribuțiilor funcționale și riscuri în exercitarea atribuțiilor de serviciu zi cu zi, se soldează cu sindromul arderii profesionale și în cazuri mai grave cu stresul post-traumatic. Înțelegerea cauzelor stresului profesional și a disfuncțiilor pe care acesta le produce la nivelul individual al personalului IP Bender trebuie să stea la baza pentru elaborarea și implementarea măsurilor preventive. Aceasta necesită elaborarea și aplicarea unor programe speciale de reabilitare, inclusiv de management al stresului permanent și management conflictelor.

O evaluare a garanțiilor sociale oferite personalului pentru activitate în or. Bender necesită a fi aplicată, reieșind din condițiile specifice de activitate.

CONSTATĂRI:

1. Membrii Consiliului constată înrăutățirea condițiilor de deținere în IDP Bender comparativ cu situația constatată în cadrul vizitei CPT din anul 2010⁹.
2. CpPT a avut acces neîngrădit la oficiile, încăperile și registrele solicitate a fi vizitate/consultate.
3. Izolatorul de detenție a IP Bender este într-o stare sanitaro-igienică și materială nesatisfăcătoare (deplorabilă) și în care, în opinia CpPT, nu pot fi deținute persoane nici pentru cea mai scurtă perioadă. CpPT consideră că condițiile IDP Bender ar putea fi considerate inumane și degradante.
4. Angajații IP Bender, în ultimii ani, au făcut multiple note informative către IGP MAI privind problemele existente ce țin de IDP Bender și Serviciu de Escortarea din cadrul IP Bender. Cu toate acestea, nu au fost întreprinse măsuri suficiente din partea IDP Bender și IGP pentru a înlătura problemele/neajunsurile din cadrul IDP Bender. CpPT este îngrijorat de lipsa de reacție/comunicării din partea IGP MAI privind solicitările/rugămintele IP Bender în acest sens.
5. CpPT nu a putut identifica vreo procedură clară (în special scrisă) de colaborare/interacțiune între reprezentanții IDP/IP Bender și miliția Bender privind persoanele deținute/reținute în cadrul IDP Bender, precum și funcționalitatea IDP Bender.
6. CpPT nu a putut identifica prezența constantă/frecventă a controalelor interne/inspecțiilor interne din cadrul IGP MAI privind monitorizarea tratamentului persoanelor reținute/deținute în vederea prevenirii relelor tratamente.
7. Vizita CpPT din 25 octombrie 2018 este unica vizită desfășurată de o instituție independentă din afara IGP MAI din ultimii 3,4 ani la subiectul prevenirii torturii și relelor tratamente. Nu a fost identificat nici un raport întocmit sau recomandări adresate către autorități în baza vizitelor precedente.
8. Nu sunt actualizate panourile informative din cadrul inspectoratului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute.

⁹ <https://rm.coe.int/16806975c7>

De asemenea, nu sunt indicate datele de contact a procurorului din cadrul Procuraturii Bender responsabil de investigarea cazurilor de tortură.

9. Registrele de evidență a persoanelor în IDP IP Bender sunt artisanale, nestandardizate și îndeplinite nesatisfăcător (neclarități, multe erori, spații libere, etc), ori chiar nu există.
10. IP Bender nu deține un registru distinct unde sunt fixate toate aspectele privind aplicarea forței fizice și/sau a mijloacelor speciale.
11. Colaboratorii IP Bender nu sunt informați despre obligativitatea ce le revin prin procedurile indicate în Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant. Respectiv, felcerul care a acordat asistența medicală persoanelor deținute și care a făcut înscrisurile în registre nu a întreprins careva măsuri ulterioare conform Ordinul nr.77 din 31.12.2013.
12. Există practica folosită de către Inspectorat, când persoanele sunt deținute în IDP mai puțin de 72 ore. La general, în cadrul IDP Bender sunt deținute în medie 2-4 persoane ultimii ani, fiind un aspect pozitiv micșorarea numărului de persoane plasate în aceste condiții.
13. În baza analizei registrelor ale IDP/IP Bender nu a putut fi identificat de către membrii CpPT dacă persoanele reținute/ deținute au beneficiat de serviciile unui avocat.
14. Toate persoanele deținute/reținute de către reprezentanții IP Bender în majoritatea cazurilor sunt escortate imediat la IDP Anenii Noi, și doar cu mici excepții la IP Bender;
15. CpPT nu identificat care este mecanismul/procedura de oferire reținuțiilor a posibilității de a informa (suna) privind reținerea și locul plasării acestora.
16. CpPT nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mechanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidentiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;
17. Cele 4 (5) celule ale IDP Bender nu sunt amenajate corespunzător unor standarde minime de deținere a persoanelor (vezi punctul 9 din raport).
18. Accesul la apă potabilă în celulă a deținuților nu este asigurat continuu și este restricționat prin controlul supraveghetorului (robinetul se conectează/deconectează din coridor, la fel ca și lumina artificială).
19. Asigurarea cu hrană a reținuților este realizată neoficial, existând riscuri din prisma angajamentelor oficiale a autorităților pentru a proba oferirea hranei (lipsește contracte oficiale, respectiv există risc de neexecutare și lipsesc mecanisme de verificare a calității și disponibilității reale a alimentării persoanelor).
20. Spațiul pentru plimbarea deținuților este nesatisfăcător și nesecurizat, inclusiv nu are acoperiș în caz de plimbări pe timp de ploaie sau zăpadă.
21. Baia și veceul destinat persoanelor deținute/reținute nu este corespunzător standardelor minime de funcționare.
22. Mijlocul de transport destinat escortării deținuților nu este dotat pentru transportarea persoanelor deținute/arestate într-un mod sigur și securizat. Transportul nu corespunde standardelor minime de transportare.

23. CpPT este extrem de îngrijorat de procedurile și practicile vicioase și nesecurizate, prin care sunt aduse persoanele reținute și deținute de către IP Bender (în special a persoanelor ce sunt escortate de la IDP/IP Bender către alte instituții).
24. Funcția de felcer al IDP este vacantă din anul 2015 și există probleme legate de angajarea personalului. Ca măsură alternativă se utilizează examinarea medicală a reținutului în cadrul centrului de sănătate Varnița cu completarea formularului 027-e.
25. Examinarea medicală la intrare și ieșire nu realizează în corespundere cu cerințele ordinului MAI nr. 384 din 26 octombrie 2006 cu privire la examinarea medicală a persoanei reținute și aflate în IDP al CPR.
26. Confidențialitatea datelor medicale a reținuților nu este asigurată, Registrul de examinări medicale a reținuților (cu informație din perioada 2010 – 2015) fiind păstrat în condiții nesigure în cabinetul medical al IDP, actualmente folosit de către personalul nemedical. Respectiv, după concedierea felcerului IDP Bender nu au fost întreprinse măsuri corespunzătoare de arhivare a documentației medicale.
27. Personalul IDP necesită instruire în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”).
28. Polițiștii din IDP nu cunosc despre prevederile *Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015*, în pofida existenței în instituție a două seturi de percheziție în vederea prevenirii infectării accidentale cu boli transmisibile a polițiștilor.
29. Lipsa condițiilor/procedurilor adecvate pentru acces la medic/tratament a personalului și familiilor lor, inclusiv a programelor de management a conflictelor și garanții sociale corespunzătoare condițiilor de muncă.

RECOMANDĂRI

A) Guvernului Republicii Moldova

B) Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

C) Biroului de Reintegrare al Republicii Moldova

1. Sistarea Izolatorului de Detenție Provizorie în cadrul IP Bender, având în vedere condițiile sanitaro-igienice și materiale ale IDP IP Bender, în opinia CpPT nu pot fi deținute persoane nici pentru cea mai scurtă perioadă. Condițiile IDP a IP Bender ar putea fi considerate inumane și degradante.
2. Evaluarea necesității existenței/deținerii Izolatorului de Detenție Provizorie în cadrul IP Bender. În situația în care în IDP IP Bender anual sunt deținute 2-4 persoane.
3. Identificarea unor proceduri clare (în special în formă scrisă) de colaborare/interacțiune între reprezentanții IDP/IP Bender și de facto miliția Bender privind persoanele deținute/reținute în cadrul IDP Bender, precum și funcționalitatea IDP Bender.

4. Identificarea și monitorizarea permanentă a unor proceduri clare și securizate privind transportarea persoanelor reținute și deținute de către IP Bender (în special a persoanelor ce sunt escortate de la IDP/IP Bender către alte instituții).
5. Evaluarea condițiilor de muncă a personalului și de deținere a reținuților în cadrul IP Bender din prisma accesibilității și acceptabilității serviciilor esențiale de siguranță și securitate, inclusiv accesul la medic.

D) Inspectoratului General de Poliție (IGP) al MAI

1. Informarea colaboratorilor IP Bender despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT).
2. Sistarea Izolatorului de Detenție Provizorie în cadrul IP Bender, având în vedere starea deplorabilă (nesatisfăcătoare) a IDP IP Bender și imposibilitatea realizării reparației capitale, în opinia CpPT nu pot fi deținute persoane nici pentru cea mai scurtă perioadă. Condițiile IDP a IP Bender ar putea fi considerate inumane și degradante.
3. Evaluarea condițiilor și funcționalității IDP IP Bender în lumina standardelor internaționale, inclusiv accesul la lumină, apă, hrană și asistență medicală.
4. Instituirea mecanismelor interne (și a persoanelor responsabile) în vederea recepționării, implementării și monitorizării recomandărilor înaintate de către IGP de la CpPT pe parcursul anilor 2016-2018 privind problemele sistemice identificate ca rezultat a desfășurării vizitelor în Izolatoarele de Detenție Provizorie.
5. Reevaluarea atribuțiilor și a activităților inspecțiilor/direcțiilor de controale interne privind monitorizarea locurilor de detenție a persoanelor din cadrul IGP, nu doar din punct de vedere a condițiilor de detenție, dar și procesual/operational/managerial.
6. Reevaluarea mecanismelor/procedurilor de comunicare/interacțiune privind necesitățile/problemele reprezentanților IP Bender ce țin de activitatea IDP Bender.
7. Elaborarea și aprobarea procedurilor instituționale de conduită în caz de pretinse cazuri de tortură, tratament inuman și degradant pentru standardizarea acțiunilor personalului locurilor de detenție (inclusiv medical) în vederea respectării garanțiilor împotriva torturii și investigării efective, inclusiv revizuirea practicii aplicării de către toate instituțiile vizate a Ordinului comun nr. 77 din 31.12.2013, și stabilirea măsurilor de sancționare a neaplicării acestui Ordin.
8. Identificarea și asigurarea IP Bender cu mijloc de transport pentru escortarea sigură a reținuților conform tuturor standardelor necesare.
9. Elaborarea mecanismului de asigurare a garanției la examinare medicală pentru reținuți la fiecare intrare/ieșire din IDP, eventual prin elaborarea procedurilor clare de conlucrare cu centrul de sănătate din Varnița. Completarea documentației în corespundere cu ordinul MAI nr. 384 din 26 octombrie 2006 cu privire la examinarea medicală a persoanei reținute și aflate în IDP al CPR.
10. Elaborarea și implementarea Registrelor de evidență a examinărilor medicale realizate în prezența personalului nemedical, cu prevederea expresă a situațiilor de aplicare și documentarea adecvată.
11. Elaborarea și implementarea Registrelor de evidență a leziunilor corporale (inclusiv cazurilor de automutilări) și greva foamei.

E) Procuratura Generală

1. Revizuirea/completarea ordinului nr.77 cu algoritm clar de interacțiune între actorii implicați în documentarea pretinselor acte de tortură, inclusiv indicatorii de monitorizare. Identificarea unor proceduri rapide și simple pentru colaboratorii/personalul IP de a informa procurorul responsabil de investigarea cazurilor de tortură din cadrul Procuraturii privind cazurile identificate ce conțin semne sau alegerii privind actele de tortură aplicate persoanelor reținute/parvenite/deținute în IDP.
2. De comun cu Procuratura Bender și conducerea Inspectoratului de Poliție Bender informarea/instruirea colaboratorii/personalul IP Bender despre prevederile art. 166¹ din Codul penal R.M., precum și despre procedurile obligatorii indicate în Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.
3. Elaborarea unui mecanism de implementare a prevederilor ordinului pentru instituțiile amplasate în or. Bender (IDP Bender, penitenciare) în vederea asigurării funcționalității.

F) Inspectoratul de Poliție Bender

1. Informarea colaboratorilor despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii.
2. Actualizarea panourilor informative din cadrul inspectoratului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute.
3. Identificarea unor proceduri/mecanisme clare în cadrul izolatorului/Inspectoratului de Poliție Bender privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor.
4. Asigurarea persoanelor reținute/deținute cu informații în scris despre drepturile de care dispune prin art. 64 din Codul de procedură penală, inclusiv dreptul de a tăcea și de a nu mărturisi împotriva sa. Precum și explicarea drepturilor și obligațiile acestora, inclusiv pe perioada deținerii în izolator.
5. Elaborarea și deținerea un registru distinct unde sunt fixate toate aspectele privind aplicarea forței fizice și/sau a mijloacelor speciale.
6. Completarea funcției vacante de personal medical.
7. Asigurarea funcționalității (spațiilor necesare) punctului medical în corespundere cu Ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție rațional în vederea examinării medicale confidențiale și Regulamentul sanitar privind condițiile sanitaro-igienice în instituțiile medicale.
8. Asigurarea examinării medicale obligatorii, în condiții de confidențialitate pentru fiecare reținut la intrare/ieșire în/din izolator.
9. Asigurarea securității datelor personale cu caracter medical.
10. Asigurarea respectării prevederilor Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman

sau degradant, inregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova nr. 969 din 20 martie 2014 (Ordinului MAI nr.408 din 31.12.2013).

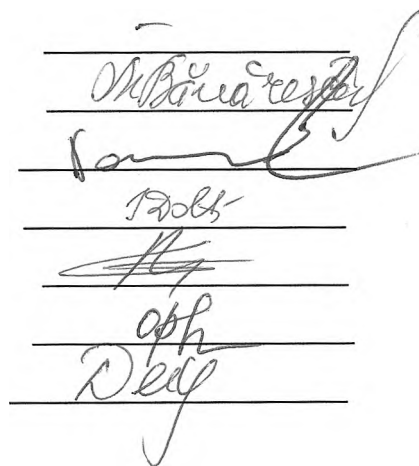
11. Asigurarea informării efectivului IDP despre prevederile Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015, inclusiv măsurile sigure de percheziție.
12. Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

Data aprobării

28 decembrie 2018

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii

- **Mihail COTOROBAI, președintele Consiliului**
- **Maia BĂNĂRESCU, membră Consiliului**
- **Ceslav PANICO, membru Consiliului**
- **Svetlana DOLTU, membră Consiliului**
- **Mihail GORINCIOI, membru Consiliului**
- **Oxana GUMENNAIA, membră Consiliului**
- **Dmitrii RUSSU, membru Consiliului**

The image shows seven handwritten signatures, each written on a horizontal line. The signatures are: 1. Mihail COTOROBAI (top, large cursive), 2. Maia BĂNĂRESCU (second from top), 3. Ceslav PANICO (third from top), 4. Svetlana DOLTU (fourth from top), 5. Mihail GORINCIOI (fifth from top), 6. Oxana GUMENNAIA (sixth from top), and 7. Dmitrii RUSSU (bottom, large cursive).